

Posudok

na habilitačnú prácu PaedDr. Zdenka Valjenta, PhD.
„Sport na ČVUT kdysi a dnes“

Tak na Slovensku ako aj v Českej republike je dnes veľmi málo telovýchovných pedagógov, ktorí sa kvalifikovane venujú problematike telovýchovnej historiografii. Jeden z dôvodov tohto stavu je aj skutočnosť, že sa jedná o pomerne náročnú, interdisciplinárnu problematiku, ktorej výsledný efekt sa dostaví až o niekoľko rokov. Už prvá fáza práce historika je veľmi náročná, priam sizyfovská, ktorej časové ohraničenie je neurčité, avšak od nej závisí v konečnom dôsledku celková kvalita práce. Ide totiž o kvalitu výstavby celého projektu práce historika.

Dr. Valjent, PhD. si vybral za objekt svojho historického výskumu veľmi náročnú, pomerne originálnu problematiku vývoja športu na Českom vysokom učení technickom v Prahe, ktorá nebola dodnes komplexne spracovaná nielen v základnej časovej historickej línii, ale aj v pestrosti jednotlivých oblastí obsahu činností. Predložená vedecká monografia si dáva za cieľ skúmanie jednotlivých historických etáp vývoja a vzťah študentov pražskej techniky k telovýchovným, športovým a ďalším pohybovým aktivitám. Autorom zvolený veľmi široký časový diapazón považujem za veľmi odvážny, pre prácu historika veľmi nezvyčajný. Spracovanie 300-ročnej histórie si vyžaduje celoživotnú prácu, aj keď uznávam, že autor sa mohol už opierať o kvalitne spracované literárne pramene českej proveniencie. Túto fázu práce Dr. Valjenta hodnotím veľmi kladne, pretože je zjavné, že venoval pre konečné naplnenie cieľa práce mimoriadne zodpovednú prácu štúdiu archívnych prameňov, čo v konečnom dôsledku mu pomohlo postupovať v intenciách historicko – logicky i logicko – historicky. Musím konštatovať, že za posledné roky bolo podaných v oblasti športovej humanistiky málo takýchto prác, s tak zodpovedne a dôkladne vykonanou heuristikou.

Práca je napriek uvedenej, časovo široko koncipovanej nástrahe vhodne rozdelená do 6 logicky usporiadaných časových období. Túto štruktúru si autor zvolil na základe dostupnosti archívnych a literárnych prameňov. Obsahovo riešil autor vnútornú štruktúru vývoja od neorganizovaných foriem pohybových aktivít (1707 – 1910), cez kladenie základov organizovaného vysokoškolského športu v Prahe do vypuknutia 2.svetovej vojny. Obdobie 1939 – 1952 je síce z aspektu historického časové členenia nezvyklé, ale išlo o vnútorný vývoj športu na ČVUT, ktoré sa rozhodol autor, pravdepodobne na základe dostupnosti historických prameňov riešiť týmto spôsobom, proti čomu nemám výhrady. Ďalšie historické členenie (1952 – 1989) mohol autor rozčleniť na niekoľko kratších, ideovo, spoločensko –

politicky i telovýchovno – organizačne podkapitol. Štátne riadenie telovýchovy, vznik ČSZTV, vývoj po roku 1970 (napr. Poučenie z krízové obdobia a jeho dôsledky v športe na ČVUT)) boli medzníky, ktoré zanechali stopy nielen v organizácii riadenia, ale aj v obsahovej náplni výrazné stopy hlavne v tých oblastiach činnosti, kde sa autor venuje vysokoškolským telovýchovným jednotám (VŠ Praha a pod.).

Autor postupoval v intenciách metodológie historickej práce pričom si stanovil 4 základné výskumné otázky: 1. Ako sa v jednotlivých historických obdobiach menili možnosti vysokoškolákov v pohybových aktivitách? 2. Aké boli najdôležitejšie príčiny a dôsledky tohto postupného vývoja? 3. Ako prebiehala organizácia telovýchovných aktivít? 4. Ktoré významné osobnosti sa na telovýchovných aktivitách podieľali?

Uvedené výskumné otázky tvorili základnú osnovu v jednotlivých vývojových etapách, ktoré autor z aspektu časového členenia sledoval. Môžem konštatovať, že uvedený zámer sa mu pomerne zdarilo podarilo dodržať a zvlášť vyzdvihujem snahu autora o zvýraznenie prínosu významných osobností, ktorí do týchto historických dejov výrazným spôsobom zasiahli, resp. ich ovplyvnili. Dejiny sú totiž predovšetkým o ľuďoch, ich aktivitách, snaženiach a osobnosti, ktoré stáli na čele týchto historických pohyboch. Veľmi oceňujem snahu autora o komplexné poňatie problematiky, keď zahrnul do celkovej koncepcie spracovania systémy a organizáciu telesnej výchovy a športu, ich ekonomické zázemie, ktoré podmieňovalo kvalitu tohto procesu, vedeckovýskumné aktivity, telovýchovné a športové súťaže, športové úspechy, ako aj významné osobnosti týchto procesov. Je však pravdou, že vzhľadom na tak široký záber spracovania danej problematiky sa autor utieka v niektorých pasážach do štatistického výpočtu úspechov, súťaží a pod., čím sa ochudobnil o zvýraznenie kvalitatívnych ukazovateľov. Tento prístup je príznačný u autorov, ktorí chcú „predať“ výsledky poctivého archívneho bádania a úkor lepšej, kvalitatívne prínosnej interpretácii získaných faktov a poznatkov, či prepracovanej syntéze. Aj z tohto aspektu mohol autor hlbšie analyzovať skutočné príčiny zrušenia katedier telesnej výchovy a vytvorenie Ústavu telesnej výchovy a športu na ČVUT v Prahe. Tieto udalosti je možné dnes už s určitým časovým odstupom a skúsenosťami hodnotiť napríklad aj cez prizmu partikulárnych záujmov, neodborného rozhodovania ministrov, rektorov, dekanov či fakultných a univerzitných senátov. Historik si môže dovoliť na základe historických faktov urobiť dôkladnú a serióznú analýzu historických procesov a ich hodnotenie. Minulosť nám nastavuje objektívne zrkadlo aj našich rozhodovacích procesov v súčasnosti a ich nesprávna interpretácia, či nie objektívne poznanie nám neumožnia hľadať správne východiská.

Napriek niektorým kritickým poznámkam však hodnotím komplexne predloženú vedeckú monografiu (zdôrazňujem tento fakt na základe celkového spracovania) ako veľmi vydarený pokus o spracovanie problematiky histórie športu na ČVUT v Prahe. Autor v nej preukázal dostatočné schopnosti a vedomosti z metodológie spracovania historickej práce a som presvedčený, že táto monografia bude prínosom pre celkové poznanie českej historiografie na ceste objektívneho poznania našej minulosti.

Z uvedených dôvodov **navrhujem**, aby po úspešnej obhajobe bola PaedDr., Zdeněkovi Valjentovi, PhD., **udelená** vedecko-pedagogickú hodnosť docent vo vednom odbore športová humanistika.

Bratislava, 19.8.2014

Prof. PhDr. Miroslav Bobřík, PhD..

Oponent